

A kockázatok velünk maradnak a jövőben is

KARSAI GÁBOR,
a GKI
Gazdaságkutató
vezérigazgató-
helyettese

Avárnál gyorsabban, 4 százalékkal bővült 2017-ben a magyar gazdaság. Az európai módszer szerint 4,2 százalékos növekedés jóval magasabb az EU 2,6 százalékos átlagánál, a régióban azonban csak közepes ütem. Abban pedig természetesen továbbra is eltérők a vélemények, hogy ez a viszonylagos tavalyi siker – 2016-ban még csaknem a régió se-reghajtói voltunk – a sajátos magyar modell „beérésének”, vagy átmeneti tényezőknél, az EU-támogatások apályból dagályba fordulásának, az ideai választásokat megelőző élénkítésnek az eredménye-e.

Az elmúlt hetekben megjelent különféle nemzetközi ranglisták sem a magyar modell sikeresebbé válását, sem az európai piacgazdasághoz való közeledését nem támasztják alá. Például a költségvetési átláthatóságot vizsgáló Open Budget Survey szerint Magyarország 2017-ben 12 hellyel szorult hátrébb (igaz, a lista 13 országgal gyarapodott). Az 57. hely a legutolsó az

EU-ban, ráadásul a megszerzett pontszám csökkent, miközben a régióban inkább emelkedett. Az átláthatósághoz elvárható költségvetési dokumentumok jelentős része nálunk el sem készül, a költségvetési törvényjavaslat pedig a korai időpont miatt még az előző évi tényszámokat sem tartalmazza. Hasonló mértékben, 11 hellyel esett vissza Magyarország a nemzetközi tehetőség-versenyképességi mutató (GTCI) szerint. Ez a lista azt mutatja, hogy az egyes országok mennyire képesek magukhoz csábítani, illetve megtartani a tehetséges embereket. Magyarország 2017-ben 119 ország közül az 52. helyen állt, az EU-tagállamok közül csak Románia szerepelt rosszabbul. Ez különösen a magyar munkaerő és a diákság növekvő külföldre áramlása, a hazai munkaerőhiány fényében aggasztó.

Ez utóbbi lista élvonalai egyébként nagy többségükben európai országok. Nem úgy, mint az amerikai Heritage Alapítvány által összeállított gazdasági szabadságindexnél, ahol nem ez a jel-

lemző. Magyarország ezen a 180-as listán az 55. helyre került, ami eggyel jobb az előző évinél, s egyúttal az EU 20. legjobb helyezése. Ez előkelőbb pozíció a magyar gazdaságra általában jellemzőnél. Érdekes módon mégis rosszabb a román vagy a bolgár adathoz, miközben kedvezőbb például a franciánál. (Ami minden bizonnyal összefügg ennek, az amerikai konzervatív republikánusokhoz közel álló alapítványnak markánsan államellenes gazdaság szemléletével.) Figyelmeztető jel azonban, hogy ez a jelentés is kiemeli a kormányközeli személyeknek nyújtott kedvezmények és a korrupció okozta súlyos magyarországi problémákat, a kormány kegyeiből kiesettek nehézségeit, a korrupciós ügyek kivizsgálatlanságát. Látványosan rímelt e kritikára, hogy az OLAF az Elios Innovatív Zrt. közvilágítási pályázatainál immár az összeférhetetlenség és a szervezett csalás lehetőségét is felvesztette, kikényszerítve ezzel az újabb magyar hatósági vizsgálatot.

Miközben a Heritage Alapítvány a csak „mérsékeltlen szabad” országok csoportjába sorolta Magyarországot, a közgazdászok egy része ezt a szabadságot is túlzottnak gondolja. Ezúttal Thomas Piketty egy írására hivatkozva vélik úgy, hogy a közép-európai országokból több profit és tőkejövedelem áramlik

ki a nyugat-európai államokba, mint amennyi támogatás uniós forrásként bejön. A szaksajtóban azonban már többen is felhívták a figyelmet arra, hogy e két pénzfolyamnak semmi köze sincs egymáshoz. Miközben a „kivont” nettó külföldi tulajdonosi jövedelem egy része valójában hitelek utáni kamat, másik része nálunk újrabefektetett jövedelem, az sem vitatható, hogy minden tulajdonos profitot vár el a befektetése fejében. Egy tőkeszegény országnak pedig szüksége van a külföldi tőkére, annak híján eleve lassabb lenne a növekedés. A folyó fizetési és a külkereskedelmi mérleg hatalmas magyar aktívuma pedig a laikusok számára is sejtethetővé teszi a „számítások” felületességét, vagy éppen politikailag motivált voltát.

Míg a külföldi tőke és az EU „gyarmatosító” politikájával szemben a hazai tulajdonosok „helyzetbe hozását” támogató érvrendszer inkább a kormányzathoz közel állók sajátja, a piaci verseny hívei éppenséggel a hazai nagytőke és egyes magyar, illetve állami tulajdonú bankok közötti, nem feltétlenül piaci, hanem politikai, baráti, sőt esetenként tulajdonosi összefonódáson alapuló finanszírozás kockázataira hívják fel a figyelmet. Ezek a kockázatok az EU-támogatások leapadása után is velünk maradnak.